

X. évfolyam 1. szám 2010. tavasz

magyartarka

A Magyar Tarka Tenyésztők Egyesületének információs lapja



Edén Károlyi Károly
Békés, 19. szeptember 19. 2010.

17760 Magyar Tarka Várat
a Magyar Tarka Tenyésztők Egyesületének
információs lapja

Regionális közgyűlések 2010. március 2-12.



fotó: Dr. Húth Balázs, Vágó Barnabás

Tisztelt Olvasó!

Ön „A magyartarka” tizedik évfolyamának első számát tartja kezében.

Tíz évvel ezelőtt a lap beköszöntőjében Tóth Róza elnök asszony, felelős kiadó a következőket írta:

„Ön *A magyartarka* első évfolyamának első számát karácsonyi ajándékként tartja kezében. [...] ez egy „családi” lap. Ez a család természetesen más, mint a többi, a már több évtizedes tenyésztői múlttal rendelkező nagygazdaságoktól, a szakmai befektetők által menedzselt ún. vállalkozói gazdaságokon át a családi gazdaságokig, illetve a néhány tehenet tartó őstermelőig terjed a családi „fotóalbum”. Szeretnénk, ha maga a lap is ilyen színes lenne, mind témáit, mind szerzői körét illetően, és ki-ki megtalálná benne a számára fontos információkat.”



Úgy gondolom, az elnökség és az újság szerkesztőbizottságának a vágya teljesült. A lap eddigi kiadásából folyamatosan értesülhettek a fajtával kapcsolatos legfontosabb eseményekről, bemutattuk a sikeres gazdaságokat és tenyésztőket. Megismerhették a mindenkor aktuális tenyészbika-kínálatot, kollégáink beszámoltak a legfrissebb tenyésztési aktualitásokról. Kitekintést nyújtottunk a világra, és segítettünk eligazodni a fajtát érintő rendeletek között.

A lapot évente négy alkalommal jelentettük meg, és ezt a jövőben is így tervezzük. A minősége is sokat változott, ma már színes nyomtatásban adjuk ki. Remélem, az elkövetkező években is tartani, sőt javítani tudjuk színvonalát. Biztatok mindenkit, ha úgy gondolja, hogy van a többi tenyésztőtársa számára is érdekes mondani valója, akkor bátran írja le és küldje el a szerkesztőbizottsághoz. Így lesz lapunk színes, sokoldalú, minden tag és olvasó számára érdekes.

Köszönöm a szerkesztőbizottságnak és mindenkinek a munkáját, aki az elmúlt tíz év során bármit is tett az újságért.

Az eredményes jövő reményében: *Rácz Károly, elnök*

Tartalomjegyzék

Magyartarka tenyésztés aktualitásai	4
Résztaggyűlések a hét régióban	6
A kölcsönös megfeleltetés tapasztalatai a marhatenyésztésben	9
A XVII. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok képekben	13
Növendék bikák üzemi hizlalási eredményei	16
XVII. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok	18

Címlapfotó: Szalai Norbert



**A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
információs lapja**

A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Holló István
Dr. Húth Balázs
Dr. Polgár J. Péter
Dr. Stefler József

Főszerkesztő: Füller Imre

Szerkesztőség:

Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net
web: http://www.magyartarka.hu

ISSN 1587-9305

Kiadó: Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net

Felelős kiadó: Rácz Károly
Lektor: Orbánné Prikk Orsolya
DTP: Szalai Norbert

Nyomda: Pethő Kft.
Megjelenés: negyedévente 2.000 példányban





Dr. Húth Balázs tenyésztés- és marketingvezető, MTE

MAGYARTARKA TENYÉSZTÉS AKTUALITÁSAI

Ismét eltelt egy év, az MGSZH központi adatbázisából megkaptuk a 2009-es laktációs zárasi adatokat, így tehát itt az ideje, hogy számba vegyük, honnan indultunk és hová jutottunk, mely területeken lehetünk elégedettek munkánkkal, és mely esetekben akadnak még tennivalóink.

Vitathatatlan, hogy a magyartarka fajta az elmúlt években a sajnálatos létszámcsökkenés ellenére látványos tejtermelés-növekedést ért el. Köszönhető ez a jól tervezett célpárosításoknak, a tenyésztés iránt elkötelezett törzstenyészteteknek és az ivadékvizsgálatban aktívan közreműködő fajtafenntartó gazdaságoknak. Nélkülük az egyesület szakembereinek erőfeszítései hiábavalóak lettek volna.

Engedje meg a Tisztelt Olvasó, hogy e ponton kis kitérőt tegyek az előre eltervezett gondolatmenetemben.

Sok év áldozatos munkájának, következetes érdekvédelmének köszönhetően április 15-én kihirdették a régen várt 38/2010 számú, rövid nevén "őshonos rendeletet", amely a magyartarka tenyészbika-előállításban és az ivadékvizsgálatban részt vevő tenyésztetek fajtatiszta egyedeire támogatást biztosít. Ezzel úgy gondolom -, a minisztérium vezetése végre elismerte a veszélyeztetett fajtának és nemzeti kincsnek nyilvánított fajta fenntartásában évtizedek óta élenjáró tenyésztetek szakmai munkáját, és őszintén reméljük, hogy ez a támogatás középtávon mindenképpen stabilizálja, kiszámíthatóvá teszi fajtafenntartói tevékenységüket.

A jó hír után térjünk vissza a 2009-es esztendő elemzéséhez, hiszen itt is akad mire büszkének lennünk. A 2009-es zárasi adatokból kitűnik (1. táblázat), hogy a fajta laktációs tejtermelése közel 200 kg-ot emelkedett a 2008-as színhez képest, és kis híján elértük az 5600 kg-os tejtermelést, amely termelési színvonal 4-5 évvel ezelőtt még elképzelhetetlen volt a szakmai közvélemény számára, és amely

	tej kg	zsír kg	zsír %	fehérje kg	fehérje %
átlag laktáció 2,8	5599	217,8	3,88	193,4	3,45
a legjobb tenyészt eredménye	7429	280,8	3,78	250,9	3,38

1. táblázat | A fejt állományok országos laktációs eredménye, 2009.

(Forrás: MgSzH, 2010.)

tej kg	zsír kg	zsír %	fehérje kg	fehérje %
6542	254,8	3,9	227	3,5

2. táblázat | A TOP 10 országos laktációs eredménye, 2009. (Forrás: MgSzH, 2010.)

bőven meghaladja a szakirodalomban leírt, a tejtermelésben realizálható évi 1-2 %-os genetikai előrehaladást. Tettük ezt úgy, hogy eközben a tej beltartalmi paraméterei nem csökkentek számottevően, sőt, a fehérje % esetében a 3,45 értéket kifejezetten jó eredménynek mondható, amely a genetikai képességek mellett az egyre magasabb színvonalú, okszerűbb takarmányozásnak is köszönhető.

A regionális közgyűléseken elhangzott előadásomban szóltam az országos szinten tíz legmagasabb termelésű üzem (TOP 10) átlagtermeléséről is, amely közel 1000 kg-mal haladja meg az országos átlagot (2. táblázat). Ennek minden tenyésztő számára üzenetértékkel kell bírnia, hiszen ebből világosan látható, hogy a fajta genetikai adottságai (genotípus) jóval nagyobbak, mint amelyek a mindennapi gyakorlatban realizálódnak (fenotípus). Melyek azok a tényezők, amelyek a genetikai képességek kibontakoztatását befolyásolják? A válasz logikusnak tűnik, bár sokak számára mégsem az. Ez elsősorban a tartás- és takarmányozástechnológia. El kell fogadnunk, hogy a magyartarka jelenlegi genetikai potenciáljának kibontakoztatásához kényelmes, komfortos, megfelelő klímájú istállók szükségesek. A tejtermelő tenyésztéseinkben az elmúlt években végbemelő fejlesztéseknek köszönhetően jelentős mértékben korszerűsödött a tartástechno-

lógia, amely számokban is kifejezhető tejtermelés-növekedést eredményezett az érintett gazdaságokban.

A másik sarkalatos pont a takarmányozástechnológia kérdése. Azoknak a tenyésztőknek, akik a fajtaival hosszú távon, eredményesen szeretnék tejet termelni, el kell fogadniuk azt a tényt, hogy a jelenlegi magyartarka-állomány termelési potenciálja már nem teszi lehetővé a 20-30 évvel ezelőtti takarmányozási irányelvek alkalmazását. A "régi öregek" szavaira lefordítva ezt úgy is mondhatjuk, hogy "a tehenet a száján keresztül kell megfejni", divatosabb szóhasználatul élve "a semmiből nem lesz semmi". Amennyiben a teheneinktől elvárjuk a magas színvonalú tejtermelést, úgy a jó minőségű erjesztett tömegtakarmányok (szilázs, szenázs), többkomponensű tejelőabrak és a kifogástalan pillangós vagy réti széna etetése nem mellőzhető. A jelenlegi termelési színvonal mellett a hazai legelőterületek (alacsony fűhozam) takarmányozási értékével egyre kisebb mértékben számolhatunk, így a legeltetés jótékony hatása elsősorban a szaporodásbiológiai mutatók javulásában érvényesülhet. Talán meglepőnek tűnik, de a magas termelésű hegyitarka tehénállományok takarmányozását sem Nyugat-Európában, sem pedig hazánkban nem alapozzák már legelőre, így ezek a területek napjainkra elsősorban az üszőnevelés



A két ellés közötti napok száma (nap)	408 (410) TOP10 387nap !!! > 21 nap (1 ciklus)
Az első elléskori életkor (hónap)	28,3 (28,7)

3. táblázat A fejt állományok reprodukciós tulajdonságainak alakulása, 2009.

(Forrás: MgSzH, 2010.)

és a húsmarhatartás céljait szolgálják.

A szarvasmarha-ágazat eredményességét a termelési tulajdonságokon túlmenően nagyban befolyásolja a reprodukciós mutatók alakulása is. Erre a mindennapi gyakorlatban leggyakrabban használt mutató a két ellés közt eltelt napok száma. A 2008-as esztendőben ez 410 nap volt, míg 2009-ben értéke két nappal javult, 408 napra csökkent (3. táblázat). Ezen a területen - úgy gondolom -, akad még számos tennivalónk, hiszen a fajta termelési potenciálja nem indokolja a 400 nap feletti két ellés közti időt. Mondhatnánk persze, hogy ez a tendencia a növekvő termelés velejárója, ami viszont csak nagyon kis részben fedi a valóságot. A gyakorlati eredmények alapján ugyanis a legmagasabb termelési színvonallal büszkélkedő TOP 10 tenyészetek érik el a legjobb két ellés közti időt 387 nappal, amely 21 nappal (egy ciklussal!) haladja meg az országos átlagot. A számokból következik, hogy a nagyobb technológiai fegyelem (emberi odafigyelés), divatos szóval a management és az okszerű takarmányozás együttesen eredményezi az átlag feletti telepek jobb reprodukciós státuszát.

Az elmúlt években komoly fejlesztő munkát és energiát fektettünk be annak érdekében, hogy a termelési tulajdonságok (tej és hús) tenyészértékén túlmenően a magyartarka bikák rendelkezzenek a termelés jövedelmezőségét közvetve befolyásoló ún. fitness tulajdonságokra (hasznos élettartam, fertilitás, ellés lefolyás, stb.) számított tenyészértékkel is. Az emelkedő fajlagos hozamok következtében megfigyelhető negatív tendencia késztette világszerte a tenyésztőket, hogy a technológiai elemek optimalizálásán túlmenően tenyésztői módszerekkel is genetikai előrehaladást realizáljanak a populációkban. A kvótával szabályozott tejpiacon ugyanis a fajlagos hozamok növelése mellett (helyett) a költségcsökkentés másik lehetséges alternatívája a biológiai

stabil, hosszú hasznos élettartammal bíró tehénállományok kialakítása. Az ez iránti tenyésztői igény irányította a figyelmet a termelési költségek csökkentéséhez hozzájáruló funkcionális (fitness) tulajdonságok javítását célzó szelekcióra.

A tejtermelés és a fitness-tulajdonságok javítása mellett - kettőshasznosítású fajtaként - nem mondhatunk le a hústermelő-képesség javításáról sem, hiszen a fajta hosszú távú versenyképességének záloga, hogy a specializált tejelő fajtánál alacsonyabb tejtermelését kimagasló hústermelésével ellensúlyozza. Az, hogy Európában egyedül a hegyitarka (szimentáli) fajtakör maradt fenn kombinált fajtaként, a következetesen képviselt kettőshasznú tenyészcél eredménye. Azon fajták, amelyek esetében a tenyésztők nem fordítottak kellő figyelmet a hústermelés javítására, fokozatosan eltűntek, vagy egyhasznú tejelő fajtvá alakultak. A fenti tendenciára talán a svájci borzderes esete a legjobb példa.

A hústermelő-képesség tekintetében a magyartarka tenyész bikák az európai hegyitarka populáció élvonalába tartoznak, hús-tenyészérték átlaguk 102, és élen állunk a vágási % (105) és az EUROP izmoltság (103) tenyészértékben is. Ezt a főlényünket csak akkor tudjuk megőrizni, ha szakmai alapokon nyugvó, világos koncepció mellett fejlesztjük e fontos értékmérő tulajdonságot. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a húshasznú magyartarka tenyész bikák előállításánál a kettőshasznú és a húshasznú vonalat kombináljuk egymással, így lehetővé válik, hogy a borjú 205 napra korrigált választási súlyát leginkább befolyásoló anyai tejtermelésen keresztül javítsuk húshasznú állományaink borjúnevelő képességét. A vázolt tenyésztési koncepció helyességét a gyakorlati tapasztalatok is igazolják. Az egyesület jáki KSTV telepén az így előállított tenyész bika jelöltek 2400 g/nap súlygyarapodást is teljesítet-

tek, ivadékaik pedig nagy növekedési eréllyel és kimagasló húsformákkal rendelkeznek hízóalapanyagként (választási borjú) és végsúlyra hizlalt bikaként egyaránt.

Végezetül szólni szeretnék a 2010. májusi tenyészértékbecslés során frissen értékelődött fiatal tenyész bikákról is, amelyeknek a tej- és küllem tenyészértékeivel egy időben kaptuk meg Ausztriából a hús-tenyészértékeit is. A fiatal generációból elsőként a két Romel fiút (19227 Kocséri Dűlő Romel, 19300 Bonyhádi Érmes Romel) emelném ki, akik 126, illetve 125 KTI-vel, jó tőgy- és nagy ráma-tenyészértékkel rendelkeznek. Érmes hús-tenyészértéke pedig 102.

Jól szerepelt a nemzetközi hústenyészérték-becslésben a két húshasznú magyartarka tenyész bika is; 19301 Derecskei Étlap Supery hús-tenyészértéke 120, míg a 19302 Derecskei Etűd Supery-é 116. A fenti eredmények is bizonyítják, hogy a hazai magyartarka populáció a hústermelő-képesség tekintetében az európai hegyitarka populáció átlaga felett helyezkedik el, és ezt a vezető helyünket a tejtermelés javítása mellett a jövőben is meg kell őriznünk!





Füller Imre ügyvezető igazgató, MTE

RÉSZTAGGYŰLÉSEK A HÉT RÉGIÓBAN

Egyesületünk 2010. március 2. és március 12. között tartotta meg résztaggyűléseit az Alapszabálynak megfelelően hét régióban a következő napirendi pontokkal:

1. Megnyitó - elnökségi tag
2. Munkabeszámoló az Egyesület 2009. évi tevékenységéről. - Füller Imre ügyvezető igazgató
3. A kölcsönös megfelelés 2009. évi tapasztalatai, különös tekintettel a szarvasmarha-tenyésztésre - Dr. Mezőszentgyörgyi Dávid MGSZH igazgató
4. A magyartarka-tenyésztés aktuális helyzete, jövőkép - Dr. Húth Balázs tenyésztésvezető
5. Küldöttválasztás
6. Egyebek

A résztaggyűléseket megnyitó köszöntőt a régióban dolgozó elnökségi tag mondta el, aki egyben az ülés levezető elnöke is volt.

A napirendi pontok jóváhagyása, a jegyzőkönyvvezető és hitelesítők megválasztása után indult az érdemi munka.

A 2009. év eseményeiről az ügyvezető igazgató tartott beszámolót.

2009. év is a résztaggyűlésekkel kezdődött. Ezen a tagság egyharmada vett részt, ami közel 500 személyt jelent. Az I. régió Pest, Jász-Nagykun-Szolnok és Nógrád megye, a taglétszám 222, a régióhoz tartozó tehénlétszám 4664. A II. régió Veszprém, Komárom-Esztergom, Győr-Moson-Sopron, Fejér és Vas megye, a taglétszám 173, a régióhoz tartozó tehénlétszám 5267. A III. régió Zala, Somogy, Tolna és Baranya megye, a taglétszám 159, a régióhoz tartozó tehénlétszám 3952. A IV. régió Bács-Kiskun megye, a taglétszám 488, a régióhoz tartozó tehénlétszám 5970. Az V. régió Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megye, a taglétszám 119, a régióhoz tartozó tehénlétszám 2386. A VI. régió Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, a taglétszám 221, a régióhoz tartozó tehénlétszám 5295. A VII. régió Békés és Csongrád megye, a taglétszám 169, a régióhoz tartozó tehénlétszám 1961.

Egyesületünk elnöksége 5 ülést tartott az elmúlt évben, és az egyesületi munka szervezése érdekében 51 határozatot hozott. Régi szokásunknak megfelelően az elnökségi üléseket minden alkalommal más helyszínen tartottuk. Ünnepi Küldöttközgyűlésünk Bonyhádon volt 2009. május 7-én, ahol az Egyesület megalakulásának 20. évfordulójáról emlékeztünk meg. A kötelező napirendi pontok után oklevelet adtunk át annak a 17 tagunknak, akik alapító tagjai voltak és most is tagjai a Magyartarka Tenyésztők Egyesületének. Dr. Mészáros József és Balikó Lászlóné kapták az elnökség által alapított "Magyartarka fajtaért" emlékérmeket. Egyesületünk taglétszáma 2009-ben az előző évhez képest közel 100 fővel növekedett, 2009. december 31-én 1549 tagunk volt. Sajnos tagi kötelezettség elmulasztása miatt 91 főt kellett a 2009. évi Küldöttközgyűlésnek kizárnia az Egyesületből. Tagjaink tulajdonában 29426 tehén található, melynek közel kétharmada kettőshasznosítású, kicsit több mint egy harmada húshasznosítású állományban termel. Az aktív populáció sajnos meglehetősen kicsi, de reméljük, hogy a veszélyeztetett fajta kapcsán megjelenő rendelet ezt a nagyon alacsony létszámot növelni fogja. Tagjaink több mint fele 9-nél kevesebb tehénrel rendelkezik. Az ő tulajdonukban van a tehénlétszám 13 %-a. Az 50 tehénnél nagyobb tenyészetekben található a tehénlétszám közel fele. Egyesületünket és tagjainkat kiemelt pártoló és pártoló tagok segítik. Vannak tiszteletbeli tagjaink és tehénlétszámmal nem rendelkező tagjaink is.

Egyesületünk elnöksége 5 ülést tartott az elmúlt évben, és az egyesületi munka szervezése érdekében 51 határozatot hozott. Régi szokásunknak megfelelően az elnökségi üléseket minden alkalommal más helyszínen tartottuk. Ünnepi Küldöttközgyűlésünk Bonyhádon volt 2009. május 7-én, ahol az Egyesület megalakulásának 20. évfordulójáról emlékeztünk meg. A kötelező napirendi pontok után oklevelet adtunk át annak a 17 tagunknak, akik alapító tagjai voltak és most is tagjai a Magyartarka Tenyésztők Egyesületének. Dr. Mészáros József és Balikó Lászlóné kapták az elnökség által alapított "Magyartarka fajtaért" emlékérmeket. Egyesületünk taglétszáma 2009-ben az előző évhez képest közel 100 fővel növekedett, 2009. december 31-én 1549 tagunk volt. Sajnos tagi kötelezettség elmulasztása miatt 91 főt kellett a 2009. évi Küldöttközgyűlésnek kizárnia az Egyesületből. Tagjaink tulajdonában 29426 tehén található, melynek közel kétharmada kettőshasznosítású, kicsit több mint egy harmada húshasznosítású állományban termel. Az aktív populáció sajnos meglehetősen kicsi, de reméljük, hogy a veszélyeztetett fajta kapcsán megjelenő rendelet ezt a nagyon alacsony létszámot növelni fogja. Tagjaink több mint fele 9-nél kevesebb tehénrel rendelkezik. Az ő tulajdonukban van a tehénlétszám 13 %-a. Az 50 tehénnél nagyobb tenyészetekben található a tehénlétszám közel fele. Egyesületünket és tagjainkat kiemelt pártoló és pártoló tagok segítik. Vannak tiszteletbeli tagjaink és tehénlétszámmal nem rendelkező tagjaink is.

Egyesületünk elnöksége 5 ülést tartott az elmúlt évben, és az egyesületi munka szervezése érdekében 51 határozatot hozott. Régi szokásunknak megfelelően az elnökségi üléseket minden alkalommal más helyszínen tartottuk. Ünnepi Küldöttközgyűlésünk Bonyhádon volt 2009. május 7-én, ahol az Egyesület megalakulásának 20. évfordulójáról emlékeztünk meg. A kötelező napirendi pontok után oklevelet adtunk át annak a 17 tagunknak, akik alapító tagjai voltak és most is tagjai a Magyartarka Tenyésztők Egyesületének. Dr. Mészáros József és Balikó Lászlóné kapták az elnökség által alapított "Magyartarka fajtaért" emlékérmeket. Egyesületünk taglétszáma 2009-ben az előző évhez képest közel 100 fővel növekedett, 2009. december 31-én 1549 tagunk volt. Sajnos tagi kötelezettség elmulasztása miatt 91 főt kellett a 2009. évi Küldöttközgyűlésnek kizárnia az Egyesületből. Tagjaink tulajdonában 29426 tehén található, melynek közel kétharmada kettőshasznosítású, kicsit több mint egy harmada húshasznosítású állományban termel. Az aktív populáció sajnos meglehetősen kicsi, de reméljük, hogy a veszélyeztetett fajta kapcsán megjelenő rendelet ezt a nagyon alacsony létszámot növelni fogja. Tagjaink több mint fele 9-nél kevesebb tehénrel rendelkezik. Az ő tulajdonukban van a tehénlétszám 13 %-a. Az 50 tehénnél nagyobb tenyészetekben található a tehénlétszám közel fele. Egyesületünket és tagjainkat kiemelt pártoló és pártoló tagok segítik. Vannak tiszteletbeli tagjaink és tehénlétszámmal nem rendelkező tagjaink is.

Egyesületünk elnöksége 5 ülést tartott az elmúlt évben, és az egyesületi munka szervezése érdekében 51 határozatot hozott. Régi szokásunknak megfelelően az elnökségi üléseket minden alkalommal más helyszínen tartottuk. Ünnepi Küldöttközgyűlésünk Bonyhádon volt 2009. május 7-én, ahol az Egyesület megalakulásának 20. évfordulójáról emlékeztünk meg. A kötelező napirendi pontok után oklevelet adtunk át annak a 17 tagunknak, akik alapító tagjai voltak és most is tagjai a Magyartarka Tenyésztők Egyesületének. Dr. Mészáros József és Balikó Lászlóné kapták az elnökség által alapított "Magyartarka fajtaért" emlékérmeket. Egyesületünk taglétszáma 2009-ben az előző évhez képest közel 100 fővel növekedett, 2009. december 31-én 1549 tagunk volt. Sajnos tagi kötelezettség elmulasztása miatt 91 főt kellett a 2009. évi Küldöttközgyűlésnek kizárnia az Egyesületből. Tagjaink tulajdonában 29426 tehén található, melynek közel kétharmada kettőshasznosítású, kicsit több mint egy harmada húshasznosítású állományban termel. Az aktív populáció sajnos meglehetősen kicsi, de reméljük, hogy a veszélyeztetett fajta kapcsán megjelenő rendelet ezt a nagyon alacsony létszámot növelni fogja. Tagjaink több mint fele 9-nél kevesebb tehénrel rendelkezik. Az ő tulajdonukban van a tehénlétszám 13 %-a. Az 50 tehénnél nagyobb tenyészetekben található a tehénlétszám közel fele. Egyesületünket és tagjainkat kiemelt pártoló és pártoló tagok segítik. Vannak tiszteletbeli tagjaink és tehénlétszámmal nem rendelkező tagjaink is.

Kiemelt pártoló tagjaink:

- ♦ AgroLegato Kft., Budapest
- ♦ Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló. Kft., Gödöllő

- ♦ ANIVET Kft., Budapest
- ♦ Bauker Hungaria Kft. (Bloléráz, Bauker Slovakia S. R. O.)
- ♦ Hunland-Trade Kft., Bugyi

Pártoló tagjaink:

- ♦ Agribrands Europe Hungary ZRt. (Cargill- Purina), Budaörs
- ♦ Agro-Alfa Kereskedelmi Kft., Szombathely
- ♦ Ahrhoff Magyarország Kft., Tab
- ♦ Bentley Magyarország Kft., Budaörs
- ♦ Bihari-Gén Centrum Kft., Debrecen
- ♦ BOVIMARKET Kft., Pilisvörösvár
- ♦ Déli-Farm Kft., Szeged
- ♦ Ménesbirtok Zrt., Mezőhegyes
- ♦ Salvana Kft., Budapest
- ♦ VNV Hűtés és Fejlesztéstechnikai Kft., Pápa

A kettőshasznosítású termelésellenőrzött állomány 305 napra korrigált tejtermelése a 10-es fajtakódban (100 % magyartarka) átlépte a hatezer kilogrammot (6020 kg). A két ellés közti ideje 403 nap volt. Átlagosan 4 borjat ellett a tisztavérű nőivarú magyartarka-állomány. A hasznosanyag-termelése 438,7 kg volt. A 10-15 konstrukciós kódú állomány átlagos laktációs termelése 2009-ben 5599 kg tej, 411,2 kg hasznos anyag volt. Az átlag laktáció 2,8, a két ellés közti napok száma 408. A húshasznosítású tenyészetek induló tehénállományra vonatkoztatott szaporulati mutatója átlagosan 74 % volt, ami az előző évnél magasabb, de még mindig lehetne jobb, ha a legjobb tenyészet, a vasvári Csörnőc-menti Szövetkezet 85,8 %-kal zárt.

2009 évben is elvégeztük a bikanevelő tehének bírálatát és célpárosítását. Kettőshasznosításából 9 tenyészetben 116 tehén lett bikanevelő, KTI átlaguk: 136, 7571 kg tejet és 562 kg hasznos anyagot termeltek. Húshasznosítású állományokban 6 tenyészetben 85 tehenet jelölt a bizottság. Átlagos minősítő indexük 103 volt.



2009. évi bika-előállító tenyészetek:

1. Csörnőc-menti Mg. Szövetkezet (hús), Vasvár
2. Dembrowszki Sándor (hús), Püspökladány
3. Farmer F. Családi Gazdaság (kettős), Máriakálnok
4. Ficsór Árpád (kettős), Dunaharaszti
5. Húshasznú Bt. (kettős-hús), Táplánszentkereszt
6. Kaposvár Egyetem (kettős), Kaposvár
7. Kossuth Mezőgazdasági Szövetkezet (kettős), Tevel
8. Pannónia Mezőgazdasági ZRt. (kettős), Bonyhád
9. Petőfi Mezőgazdasági Kft. (hús), Derecske
10. Petőfi Mezőgazdasági Szövetkezet (kettős-hús), Kocsér
11. Ráczné Gyalog Stefánia (kettős), Ják
12. Tarka-Hús Kft. (hús), Polány
13. Vértes Gábor (kettős), Köröstarcsa

A megszületett tenyész bikajelölteket a jáki KSTV-állomásra szállítottuk, ahol 2009-ben 9 tenyész bika kapott mesterséges termékenyítésre alkalmas minősítést. A KSTV alatti testtömeg-gyarapodásuk 1873 g/nap volt, de volt 2 kg feletti napi testtömeg-gyarapodás is a KSTV alatti időszakban.

Ivadékvizsgálatban tavasszal 3 kettőshasznosítású és három húshasznosítású tenyész bikát indítottunk el, míg ősszel 3 kettőshasznosítású. Természetes fedeztetésre 41 tenyész bika kapott engedélyt. A Ják Magyartarka telepen működik az európai uniós számmal is rendelkező bejegyzett spermatároló központ, ahol az Egyesület tulajdonát képező magyartarka termékenyítőanyag tárolását végezzük. Itt működik a KSTV-állomás is, és itt őrizzük a várományos magyartarka bikákat. Az Egyesület tulajdonában 2009. 12. 31-én korcsoportonként a következő tenyész bikák voltak:

- ♦ Növendék tenyész bika: 8 (Ják KSTV-állomás)
- ♦ Tenyész bika: 28 (Ják tenyész bika-őrző telep és Génbank Semex Magyarország Kft., Mezőhegyes)

Az Egyesület tulajdonában lévő magyartarka bika spermakészlet 2009. 12. 31-én:

- ♦ STK Ják: 368.268 adag
 - ♦ Genetik Plusz Kft.: 12337 adag
 - ♦ Génbank Kft.: 18.300 adag
- Összesen: 398.905 adag**

A tenyészértékkel rendelkező bikáink tulajdonságunkénti értékelése évjáratonként folyamatosan javuló képet mutat, mely növekedés az Egyesület megalakulása óta erőteljesebb. Ez a növekedés különösen jól érzékelhető a KTI, a ráma, a tejzsír kg és tejfehérje kg esetében.

2009. évben Egyesületünk 4 pályázatot nyert. Működési költségre az FVM-től 1.000.000.- Ft-ot, az Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetsége 28. Kongresszusa szervezésére az NKTH-től 3.750.000.- Ft-ot, szintén a kongresszus szervezésére az AMC-től 2.000.000.- Ft-ot és a Bonyhádon megrendezett Tarka Fesztivál szervezésére az AMC-től 1.000.000.- Ft-ot kaptunk. A pályázatok elszámolása megtörtént, azt elfogadták, az összegeket átutalták.

Marketingtevékenységünkben egyik legfontosabb szerepe az újságunknak van. Az elmúlt évben is 4 alkalommal adtuk ki, juttattuk el tagjainkhoz. A visszaérkező vélemények alapján úgy tűnik, sikerült egy, a tagjaink igényeit kielégítő, színvonalas lapot szerkeszteni. Másik fontos marketingeszközünk a honlapunk (), melyen igyekszünk minden fontos eseményt megjeleníteni. Itt található a Tenyész bika teljesítményösszesítő is, melyet az elmúlt évtől már nem adunk ki nyomtatott formában. A magyartarkahúsforgalmazók elérhetőségét is megtekinthetik a honlapon. Sok látogatója van honlapunknak nemcsak Magyarországról, hanem külföldről is.

A 2009. év a demonstrációk éve volt. A katasztrofálisan alacsony tejfelvásárlási árak miatt először március 12-én a Cseh Tenyésztő Egyesület Prágába hívta a tenyésztőket, ahol mi is jelen voltunk. Itt találkozhattunk Boel asszonnyal, az EU mezőgazdasági biztosával is. A demonstrációk sora június 22-én Luxemburgban (COPA COGECA) és Budapesten, az Európai Unió Bizottsága Magyarországi Képviselőlete előtt rendezett tüntetéssel folytatódott, amelyen tagjainkkal együtt

vettünk részt. A tej alacsony felvásárlási árával kapcsolatos demonstrációkat november 5-én a több helyszínen egyszerre megrendezett tüntetés zárta. (Helyszínek: Pécs, Szeged, Bicske, Budapest). November 18-án az Alkotmánybíróság előtt demonstráltunk, hogy végre hozza meg döntését az SPS-sel kapcsolatban. Sajnos az új rendszere való áttérésben a politika is keményen hallatta hangját, ami ez esetben nem volt számunkra, állattenyésztők számára kedvező. Mi a demonstráció során nem az igenlő választ kívántuk kikényszeríteni, hanem azt, hogy hozzanak egy év után döntést. Sajnos SPS nem lett, de döntés sincs a mai napig! Ezekről az eseményekről részletesen tájékoztattuk olvasóinkat előző számainkban.

Az elmúlt évben két kiállításon vettünk részt, Hódmezővásárhelyen 2009. 04. 24-26-án és Kaposváron 2009. 09. 25-27-én. Az Egyesület önállóan vagy társszervezőként 4 szakmai rendezvényt szervezett, ahová tagjainkat is hívtuk. Szakmai rendezvényeink: 2009. június 9. Genetik Plusz Kft., Marosvásárhely; 2009. 08. 7-8. IX. Tarka Fesztivál, Bonyhád; 2009. 09. 22-27. Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetsége 28. Kongresszusa, Siófok, valamint 2009. 10. VIII. Tenyész bika-bemutató Szakmai Nap, Génbank Semex Magyarország Kft., Mezőhegyes. Korábbi számainkban ezekről is részletesen beszámoltunk.

Kapcsolataink a társszervezetekkel (MÁSZ, MSZSZ, egyesületek) és a hatóságokkal (MGSH, MVH) továbbra is kiegyensúlyozottnak és jónak mondhatók. Az elmúlt évben tulajdonosai lettünk az Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft.-nek, mellyel közösen készítjük a húshasznosítású tenyészetek telepírányító és termelésellenőrző számítógépes programját. A magyartarka termékenyítőanyag forgalmazását 2010. január 1-jétől csak a Génbank Semex Magyarország Kft., Mezőhegyes végzi, úgy gondolom, mindkettőnk megaláztatására. A kaposvári, keszthelyi, debreceni, gödöllői és mosonmagyaróvári agráregyetemek szarvasmarha-tenyésztési tanszékeivel is jó kapcsolatot építettünk ki. Az együttműködések révén szinte napi a kapcsolatunk.



2010. évre is sok feladatot tűztünk ki magunk elé, melyek megvalósítása tagjaink nélkül lehetetlen. 2010. évi feladataink:

- ♦ Kapcsolattartás tagjainkkal
- ♦ Tenyésztőszervezeti felülvizsgálati szemlék
- ♦ Bikanvelő tehenek bírálata, párosítása
- ♦ KSTV-zárások
- ♦ Származási igazolások kiadása, spermadepó feltöltése
- ♦ 2010. évi ITV indítás (kettős és hús)
- ♦ "A" módszeres termelésellenőrzött tehénlétszám növelése
- ♦ Húshasznosítású állományok tenyészérték-meghatározása
- ♦ Fejhetőség vizsgálat folytatása
- ♦ Hús ITV folytatása
- ♦ 2010. évi pályázatok elkészítése
- ♦ Kiállításokon való részvétel (Hódmezővásárhely, Debrecen, Kaposvár)
- ♦ **Szakmai Nap 2010. június 10. (Dunaharaszti)**
- ♦ Fiaatal Magyartarka Tenyésztők Klubja
- ♦ **Tarka Fesztivál Bonyhád, 2010. augusztus 13-14.**
- ♦ **Szakmai Nap, Tenyészbika-bemutató, Génbank Kft., Mezőhegyes, 2010. október**
- ♦ "A magyartarka" újság X. évf. 1., 2., 3., 4. száma

- ♦ Tenyészbika-előállítás
- ♦ A magyartarka termékenyítőanyag értékesítésének segítése

Az ügyvezető igazgató beszámolóját a regionális taggyűlések elfogadták.

A következő napirendi pontként a "Kölcsönös megfelelés 2009. évi tapasztalatai, különös tekintettel a szarvasmarhatenyésztésre" című előadást hallgathatták meg tagjaink, melyet az MGSZH szakemberei tartottak, és amelyet e számunkban külön cikként közlünk.

A napirendi pontok sorát Dr. Húth Balázs előadása követte "A magyartarka-tenyésztés aktuális helyzete, jövőkép" címmel. Mostani számunkban ezt az előadást is olvashatják.

A regionális összejöveleket a küldöttválasztással zártuk. 2010. évben lejár a küldöttek és az elnökség mandátuma. Az Alapszabály értelmében a küldötteket régióként kell megválasztani. Minden régió a régióban nyilvántartott tehénlétszám alapján választhat küldöttet. 500 tehenenként egy küldött választható. Amennyiben a tehénlétszám ötszázzal történő osztása esetén a maradék 250-nél több, úgy erre a töredék részre még egy küldött választható.

A küldöttek száma régióként:

I. régió:	
választott küldöttek száma:	9 fő
II. régió:	
választott küldöttek száma:	11 fő
III. régió:	
választott küldöttek száma:	8 fő
IV. régió:	
választott küldöttek száma:	12 fő
V. régió:	
választott küldöttek száma:	5 fő
VI. régió:	
választott küldöttek száma:	11 fő
VII. régió:	
választott küldöttek száma:	4 fő

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete tagsága így összesen 60 küldöttet választott meg. A küldöttek feladata lesz - az Alapszabály értelmében - a Küldöttközgyűlésen az Egyesület elnökének, elnökségének és ellenőrző bizottságának megválasztása.

A napirendi pontok befejezése után a levezető elnök a részttaggyűlést bezárta, majd ebédre és további beszélgetésre hívta a jelenlévőket.



Dr. Mezőszentgyörgyi Dávid igazgató, projektvezető; Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Horizontális Fejlesztések Igazgatósága

A KÖLCSÖNÖS MEGFELELTETÉS 2009. ÉVI TAPASZTALATAI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A SZARVASMARHA-TENYÉSZTÉSRE

Magyarországnak, mint az Európai Unió tagjának 2009. január 1-jétől kötelező ellenőrizni a Kölcsönös Megfeleltetés szabályainak betartását. Az uniós jogszabályok értelmében mind a bevezetést, mind az ellenőrzést fokozatosan kell megvalósítani.

A közvetlen támogatások közösségi alapszabályozását 73/2009/EK tanácsi rendelet tartalmazza. Ennek értelmében a követelményeket három lépcsőben kell bevezetni:

- ♦ 2004-től: helyes mezőgazdasági és környezeti állapot előírásai (HMKÁ);
- ♦ 2009-től: HMKÁ + nyolc jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmény (JFGK 1-8);
- ♦ 2011-től: HMKÁ + JFGK 1-8 + újabb hét JFGK (9-15);
- ♦ 2013-tól: HMKÁ + JFGK 1-15 + újabb három JFGK (16-18).

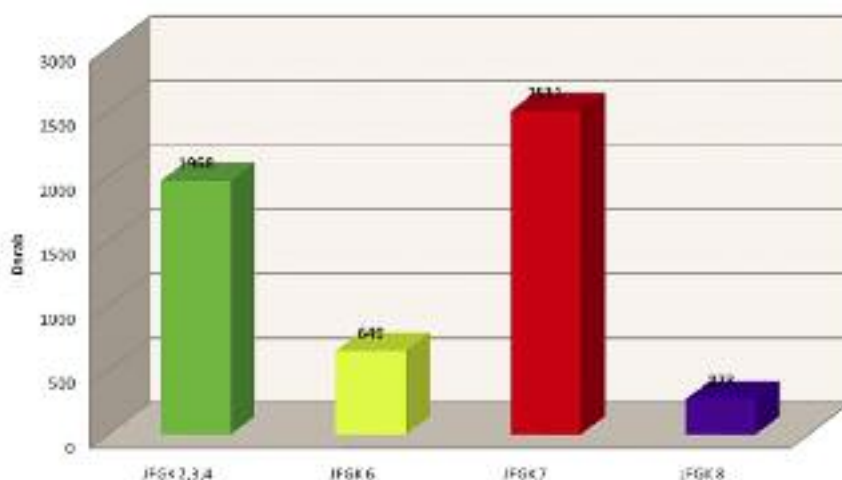
A rendszer 2013-ban válik teljessé akkor, amikor a magyar gazdálkodók is ugyanakkora uniós támogatáshoz jutnak a közvetlen kifizetések terén, mint a régi tagállamok gazdálkodói. A régi tagállamok gazdálkodói egy 2005-2007-es fokozatos bevezetés után már ma is a teljes ellenőrzési rendszert működtetik.

A JFGK ELLENŐRZÉSEK

A fentiek értelmében ez év elejétől a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSzH) és a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) ellenőrei a következő Jogszabályba Foglalt Gazdálkodási Követelményeket (JFGK) ellenőrzik a mezőgazdasági termelőknél:

- ♦ Helyes Mezőgazdaság és Környezeti Állapot - HMKÁ
- ♦ A vadon élő madarak védelme - JFGK 1
- ♦ A természetes élőhelyek, valamint vadon élő állatok és növények védelme - JFGK 5
- ♦ A felszín alatti vizek szennyezés elleni védelme - JFGK 2

A 2009. évi KM ellenőrzések száma (összesen 5401)



1. ábra | A 2009. évi ellenőrzések száma

- ♦ A szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása - JFGK 3
- ♦ A mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezés elleni védelem - JFGK 4
- ♦ A sertések azonosítása és nyilvántartása - JFGK 6
- ♦ A szarvasmarhák azonosítása és nyilvántartása - JFGK 7
- ♦ A juh- és kecskefélék azonosítása és nyilvántartása - JFGK 8

A követelmények nem jelentenek új előírásokat a korábbi jogszabályokban megfogalmazottakhoz képest, de új, hogy ezeket az elvárásokat összevontan kell vizsgálni a gazdálkodónál. A JFGK 1, 5 és HMKÁ ellenőrzéseit az MVH ellenőrei - a korábbi éveknek megfelelően - a támogatási jogosultság ellenőrzésekkel egy időben fogják elvégezni.

A JFGK 2, 3, 4, valamint a 6, 7 és 8 alá tartozó követelményrendszer betartását az MgSzH megyei Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság, az Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság, valamint a Földművelésügyi Igazgatóság szakemberei ellenőrzik a megyei főigazgatóság koordinálásával.

A 2009. ÉVI ELLENŐRZÉSEK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

A fő ellenőrzési időszak június 1-jétől augusztus 31-éig tartott, de ezt követően is kellett számítani ellenőrzésekre. Az MgSzH megyei szervezetei az ellenőrzéseket összehangoltan, az "egy gazdálkodónál egy évben egyszer" elvet betartva végezték el. A JFGK 2, 3, 4 esetében az ellenőrzések megkezdése előtt 14 nappal, míg a JFGK 6, 7, 8 esetében 48 órával korábban értesítették a gazdálkodókat.

Az ellenőrzések során nagy hangsúlyt fektettek a gazdálkodók jogszabályokban előírt dokumentációinak vizsgálatára. Ezért javasolt volt, hogy a termelők a tavaly év elején megjelent "Gazdálkodói Kézikönyv 2009"-ben található útmutatásnak megfelelően készítsék elő nyilvántartásaikat és az azokhoz kapcsolódó iratokat.

A helyszíni ellenőrzésről minden esetben jegyzőkönyv készült, amely adatlapból és betétlapokból áll. Az adatlap a gazdálkodó adatait tartalmazza, a betétlapok pedig az egyes jogszabályi követelmények betartásának ellenőrzését bizonyítják. Minden



mezőgazdasági termelő kapott igazolást az ellenőrzés lefolytatásáról. A gazdálkodó a jegyzőkönyv kapcsán akár a helyszínen is észrevételeket tehetett, de ez a lehetőség az ellenőrzést követően 8 napos, úgynevezett "észrevételezési" időszakban is rendelkezésre állt; ekkor már a részére megküldött dokumentumban tehetett észrevételt.

Az esetleges meg nem felelés tényéről - a korábbi évek gyakorlatától eltérően - a határozatokat a főigazgató adta ki. A határozatokat a termelő a közigazgatási eljárás keretén belül észrevételezhette vagy akár meg is fellebbezhette - még mielőtt bármilyen pénzügyi bírságot szabtak volna ki rá.

Az MgSzH csak az első- és másodfokon lezárt ügyeket küldte meg az MVH részére. A szankciós számítás eredménye az lehetett, hogy 1, 3 vagy 5 %-os levonást kellett alkalmazni a termelőnél. A konkrét összegről a gazdálkodó a korábbi évek gyakorlatának megfelelő támogatásról szóló határozatokból értesült.

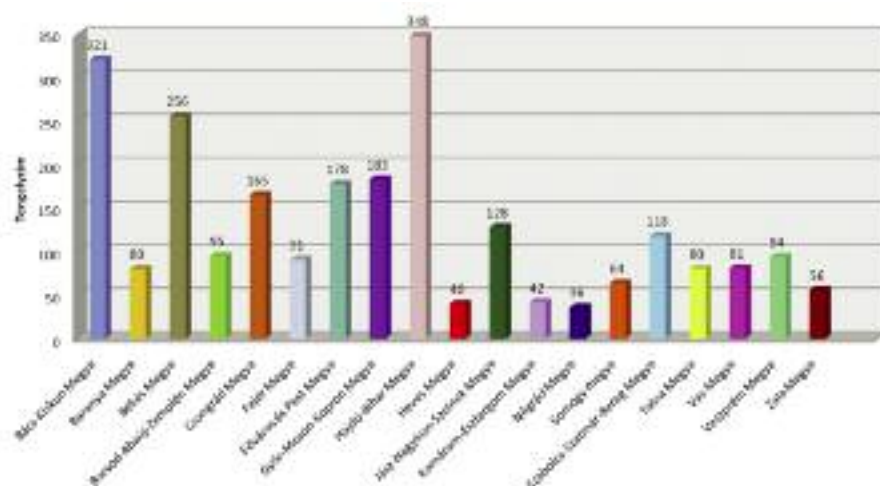
A JFGK 7. - RÉSZLETES SZABÁLYOK A SZARVASMARHÁK AZONOSÍTÁSÁRA ÉS NYILVÁNTARTÁSÁRA VONATKOZÓAN

A szarvasmarhák azonosítására és nyilvántartására vonatkozó követelményeket a Parlament és a Tanács 1760/2000/EK rendelete tartalmazza. A rendelet a nemzeti szabályozásban "A szarvasmarha-fajok egyedeinek jelöléséről, valamint Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről" szóló 99/2002. (XI. 5.) FVM rendelettel került átültetésre.

Mind élelmiszerbiztonsági, mind állategészségügyi szempontból elengedhetetlen, hogy valamennyi szarvasmarha azonosítható, nyilvántartható és nyomon követhető legyen.

A több mint egy évtizedes múltú viszszaetekintő Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszerek (ENAR) a támogatási, tenyésztési célokon túl többek között a fenti elérendő cél kielégítését is szolgálják. A szarvasmarha azonosítására és nyilvántartására szolgáló rendszer bevezetése 1997-ben történt meg. A teljes ENAR működtetése a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal feladata.

A hatáskörrel rendelkező hatóság azt a közvetlen támogatást, meghatározott



2. ábra | A 2009. évi szarvasmarha-ellenőrzések száma megyei bontásban

EMVA II. tengelyből finanszírozott támogatást, továbbá egyes borpiaci támogatást igénylő gazdálkodókat ellenőrizheti, akik szarvasmarhát tartanak. A szarvasmarhafélék azonosítására és bejelentésére vonatkozó követelmények betartását a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal ellenőrzi.

A szarvasmarhafélék azonosítására és bejelentésére vonatkozó követelmények az alábbi csoportokba sorolhatók:

- ♦ Bejelentési kötelezettség
- ♦ Állomány-nyilvántartás vezetése
- ♦ Állatjelölésre vonatkozó követelmények

Bejelentési kötelezettség

Az állat születését, halálát, továbbá minden gazdaságba, illetve onnan kifelé irányuló állatmozgást be kell jelenteni.

A tenyészetbe, illetve az onnan kifelé irányuló valamennyi állatmozgást, az állatok gazdaságban történő elhullását, továbbá ezek időpontját az eseménytől számított hét munkanapon belül az országos szarvasmarha-ENAR adatbázisnak jelenteni kell. (A szarvasmarha-ENAR/Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszer/ egy országos számítógépes nyilvántartás, amelynek rendeltetése minden magyarországi szarvasmarhaféle, valamint azok tartózkodási helyének nyilvántartása. A nyilvántartást a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal működteti.) A borjú bejelentését a füljelző behelyezést követő hét naptári napon belül kell megtenni. A fül-

jelzőt a születést követő húsz napon belül kell az állat fülébe helyezni. Amennyiben az egyed a születésétől számított húsz napon belül elhagyja a tenyészetet, akkor mind a jelölést, mind a bejelentést a tenyészet elhagyása előtt meg kell tenni.

Az egyedek születése vagy mozgása alapján a rendszer marhalevél-igazolólapon állít ki. A marhalevél-igazolólapon kiállítására a bejelentést tanúsító bizonylat beérkezésétől számított tizennégy napon belül kerül sor. A marhalevél-igazolólapon tartalmazza a született egyed, a tartó és a tenyészet legfontosabb adatait. A marhalevél-igazolólapon tulajdonjogot nem igazol!

Amennyiben egy állat elhagyja a tenyészetét, a marhalevél-igazolólapon a perforált résznél ketté kell választani. A marhalevél-igazolólapon alsó részét kitöltve kell eljuttatni az ENAR ügyfélszolgálatnak, melynek rögzítésével az érintett állat kikerül a tenyészetből. A marhalevél-igazolólapon alsó részén csak a vastagon szedett pontok kitöltése kötelező (pl.: kikerülés dátuma, kódja, oka), a felső részének pedig kísérnie kell a tenyészetet elhagyó állatot. Az egyed új tenyészetébe történő érkezésekor az új tartónak a marhalevél-igazolólapon felső részére rá kell vezetnie az új tenyészet kódját és a bekerülés dátumát, majd az így kitöltött felső részt meg kell küldenie az ENAR ügyfélszolgálat részére. Ezt követően az ENAR rendszer üzemeltetője kiállít egy új sorszámmal (az új tenyészet adatait is tartalmazó) marhalevél-igazolólapon, melyet postán megküld az új tartónak. Megyei körzetek esetén a



marhalevelek kezelése a kapcsolattartó állatorvosok feladata.

A bejelentést önálló tenyészetek esetében a tenyészet kijelölt ENAR kapcsolattartója, megyei körzetbe sorolt tenyészetek esetén a körzet kijelölt kapcsolattartó állatorvosa köteles megtenni. Az utóbbi esetben az eseményt követően három nap áll a gazdálkodó rendelkezésére, hogy a körzet kijelölt kapcsolattartó állatorvosát értesítse.

A papír alapú bejelentéseket az MgSzH-ENAR ügyfélszolgálat részére (MgSzH Központ, ENAR, 1525 Budapest, Pf. 30.), az elektronikus (e-mail útján történő) bejelentéseket az ENAR ügyfélszolgálat e-mail címére (enar@enar.hu) kell eljuttatni.

A borjak bejelentését a füljelzőhöz kapott 2010-es bizonylaton vagy elektronikus úton (e-mail küldésével) lehet megtenni. Az ENAR-rendszer bizonylatok útján kommunikál. Ezek olyan dokumentumok, amelyek a szarvasmarhák mozgásával, jelölésével, adatainak bejelentésével és/vagy azok módosításával, füljelző logisztikájával foglalkoznak. A bizonylatokat az ENAR ügyfélszolgálatról lehet igényelni. Ezek mindegyike sorszámozott, kétpéldányos (kivéve a borjú bejelentő, amely háropéldányos). Megyei körzetek esetén a bizonylatolás a kapcsolattartó állatorvos feladata.

Állomány-nyilvántartás vezetése

A tenyészetben lévő állatokról a jogszabályban előírt tartalommal és formában naprakész állatmozgás-nyilvántartást kell vezetni. Az állomány-nyilvántartás elektronikus (nyomtatható) formában is vezethető. Az állatmozgás-nyilvántartást legálább három évig meg kell őrizni.

A tenyészetben lévő szarvasmarhafélékről vezetett állomány-nyilvántartásban a gazdálkodónak legalább a következő adatokat kell feltüntetnie:

- ♦ az állat azonosítója, születési ideje, neme, fajtája, színe;
- ♦ a gazdaságban tartott állat elhullásának napja;
- ♦ a gazdaságból távozó állatok esetén az állattartó neve és címe, a szállító kivételével, vagy azon gazdaság azonosító kódja, akinek/amelybe az állatot szállították, valamint az indulás időpontja is;

- ♦ a gazdaságba érkező állatok esetén az állattartó neve és címe, a szállító kivételével, vagy azon gazdaság azonosító kódja, akitől/amelyből az állatot szállították, valamint az érkezés időpontja is;
- ♦ az illetékes hatóság állomány-nyilvántartást ellenőrző képviselőjének neve és aláírása, valamint az ellenőrzés elvégzésének időpontja.

Az állomány-nyilvántartást a 99/2002. (XI. 5.) FVM rendelet szerinti formátumban és adattartalommal kell vezetni. A nyilvántartás elektronikus formában (Excel vagy egyéb telepírányító program) is vezethető, amennyiben az a nyomtatvány-nak megfelelő formában kinyomtatható. Az állattartó az állomány-nyilvántartót három évig, - illetve a három éven belül indított tartás esetén a tartás kezdetéig viszámenőleg - köteles a helyszínen megőrizni, és azt az ellenőrzést végző illetékes hatóság részére bemutatni.

Amennyiben egy tenyészetnek több tartási helye is van, és azok 30 km-es körzeten belül találhatók, az egyedek tartási helyek közötti mozgásának tényét nem szükséges a központi adatbázis felé jelenteni, továbbá az ilyen jellegű mozgást az állomány-nyilvántartásban sem kötelező feltüntetni.

Állatjelölésre vonatkozó követelmények

A szarvasmarhákat az MgSzH által engedélyezett füljelzővel kell megjelölni. A kiesett vagy károsodott füljelzők pótlásáról gondoskodni kell. Az EU más tagállamból behozott egyed megtartja eredeti füljelzőjét, az EU-n kívüli harmadik országból behozott állatok füljelzőjét el kell távolítani, és helyette az MgSzH által engedélyezett jelölést kell alkalmazni.

Valamennyi Magyarországon született szarvasmarhafélét mindkét fülben elhelyezett füljelzővel kell megjelölni. A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal megalakulását követően (2007. január 1-jétől) egy új feliratú füljelző került köztenyésztésbe. A korábban kiadott füljelzők nyaki részénél az "OMMI" felirat volt látható, míg az új füljelzők esetében már az "MgSzH" felirat olvasható. A fenti időpont óta született borjak jelölésére már az új feliratú füljelzők kerültek, kerülnek postázásra, illetve a 2007. január 1. utáni füljelző pótlások is már az "MgSzH" fel-

irattal kerültek ki a gazdálkodókhoz.

Az egyedek jelölésére az MgSzH által kiadott páros füljelző alkalmazása kötelező. A füljelzőnek tartalmaznia kell az ország kódját (HU), az ENAR logóját, egy tízjegyű életszámot, amely csak az adott egyedre jellemző. Az életszámból a használati szám (6-7-8-9. karakter) nagyobb betűméretben kerül nyomtatásra. A füljelzőnek tartalmaznia kell a tízjegyű életszámmal megegyező vonalkódot is. Az egyedek tartós, egész életükön keresztül megváltoztathatatlan egyedi jelölése és országos számítógépes adatbázisban való nyilvántartása alapját képezi a hatékony állategészségügyi intézkedéseknek, kezeléseknak, nagyobb járványok megelőzésének, a járványos állatbetegségek izolálásának, a betegség állatmozgással történő terjedése megakadályozásának és több olyan intézkedésnek, amelyek nagy értékű állataink és azok környezetének - benne az ember egészségét - óvja.

Valamennyi borjút a születését követő húsz napon belül kell mindkét fülben elhelyezett füljelzővel megjelölni. Önálló tenyészetek esetén a kijelölt ENAR kapcsolattartó, megyei körzetbe sorolt tenyészetek esetén a kijelölt kapcsolattartó állatorvos jogosult a jelölésre. Az utóbbi esetben a borjú születését követően tíz nap áll a gazdálkodó rendelkezésére, hogy a körzet kijelölt kapcsolattartó állatorvosát értesítse, melyet a kapcsolattartó állatorvos az ún. "Bizonylat, ENAR-esemény bejelentése kapcsolattartó állatorvosnak" segédbizonylaton igazol.

A harmadik országból (az EU területén kívülről) behozott szarvasmarhák esetén a szükséges állategészségügyi vizsgálatoktól számított húsz napon belül az eredeti füljelzőt el kell távolítani, és helyette az MgSzH által kiadott füljelzőt kell behelyezni. A fogadó tenyészet nyilvántartásában mind az eredeti, mind pedig az új magyar ENAR számot rögzíteni kell.

Az EU más tagállamból származó egyedek az eredeti (a származási ország által kiadott) füljelzőjüket megtartják. Az ilyen egyedeket az eredeti füljelzőjük feltüntetésével kell nyilvántartásba venni.

Amennyiben az állat egyik füléből kiesik vagy olvashatatlaná válik a füljelző, annak pótlásáról gondoskodni kell. A füljelzőpótlást a kieséstől vagy megrongálódástól számított 48 órán belül meg kell rendelni. A pótlásként érkezett füljelzők



XVII. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok 2010. április 23-25.



XVII. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok 2010. április 23-25.



XVII. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok

2010. április 23-25.



fotó: Dr. Húth Balázs, Vágó Barnabás

Kiss Balázs, Bene Szabolcs, Polgár J. Péter, Szabó Ferenc

MAGYARTARKA, CHAROLAIS, LIMOUSIN NÖVENDÉK BIKÁK ÜZEMI HIZLALÁSI EREDMÉNYEI

A szarvasmarha hizlalás célja a bel- és külföldi piacokon egyaránt jól értékesíthető vágómarhák gazdaságos előállítására. A jelenlegi gazdasági helyzetben a hazai marhahús-fogyasztás emelkedésére nem nagyon lehet számítani, így a meghízalt, jó minőségű állatok nagy része külföldi felvásárlókhoz, fogyasztókhoz kerül.

Ma a fogyasztók a zsírban szegény, fehérjében gazdag, könnyen emészthető, finom rostú, márványozott, világos piros színű húst keresik. Ez az igény elsősorban a fiatal növendékállatok hizlalásával elégíthető ki.

Egy telepen azonos tartási és takarmányozási körülmények közt hizlalt, eltérő fajtájú, 6-9 hónapos korban hízóba állított 222 növendékbika adatait értékeltük. Az egyedek különböző országokból származtak. A magyartarka és a limousin Magyarországról, a charolais pedig Franciaországból.

A telepen kötetlen csoportos tartásban átlagosan 25 egyed tartanak egy boksban. Az istállóban mélyalmos pihenőter található, amihez egy közlekedőter és külső etetőút is kapcsolódik. A takarmányban DDGS, komplett premix, sörtörköly, széna, extrahált repcedara, extrahált napraforgódara, extrahált szójadara, kukoricaszilázs, kukorica csőzúzalek is szerepel annak érdekében, hogy az állatoknak minél komplettebb és optimális takarmányadagokat készíthessenek. Az etetés ad libitum etetőútról történik egész nap.

A telepen nagy végsúlyra hizlalják az állatokat, mindig az aktuális piaci igényeket figyelembe véve, arra törekedve, hogy a megcélzott piac számára a legmegfelelőbb vágómarhát biztosítsák.

A hizlalás során mérlegelés kétszer, a telepre érkezéskor és az állatok elszállításakor történik digitális mérleggel. A felvett adatokból életnapi és hizlalás alatti súlygyarapodást számoltunk, valamint a vizsgálatban töltött időt értékeltük.

Amint az 1. táblázatban látható, 147 magyartarka, 39 charolais, 36 limousin

került értékelésre. A hízóba állítási körülményben jelentős különbség nincs, ám a beállítási súlyban különbséget tapasztaltunk a fajták közt. A legnagyobb beállítási súlyt a charolais fajta esetében mértük (289,87 kg), míg a legalacsonyabbat (202,50 kg) a limousin fajtánál.

Mindez arra enged következtetni, hogy a charolais egyedek, amelyek francia származásúak, jobb körülmények közül származnak, mint a másik két fajta. Azonban a charolais fölényét azonos környezetben irodalmi adatok is bizonyítják. A magyartarka fölényét a limousinnal szemben véleményünk szerint a jobb alkalmazkodóképességgel lehet magyarázni.

A születési súlyokat nem ismerjük egyik fajta esetében sem, így ezzel együtt a beállítási adatokból kiindulva számoltunk hízóba állítás előtti súlygyarapodást. Az adatok alapján a hizlalás előtti eltérő tartási és takarmányozási körülmények valószínűsíthetők. A charolais (1264g/nap) ért el legnagyobb súlygyarapodást, a limousin a legkisebbet (901g/nap), a magyartarka (1185g/nap) a kettő között helyezkedik el.

A hizlalás alatti súlygyarapodás

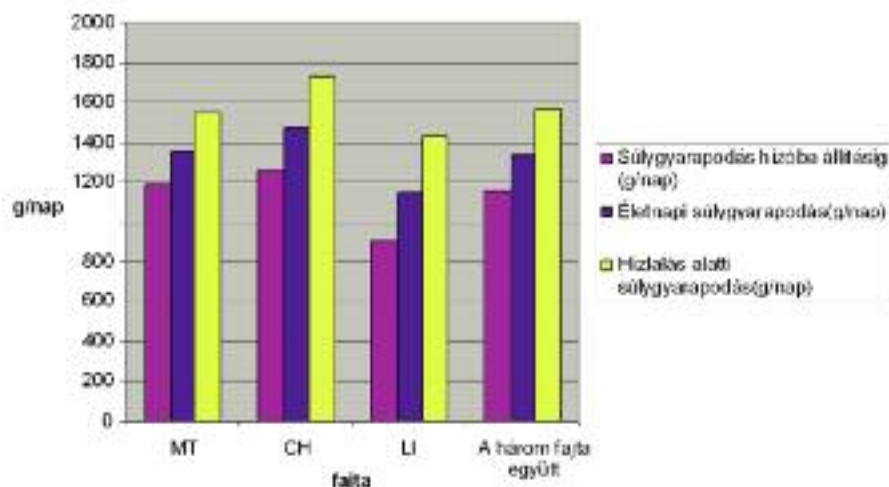
(CH:1735g/nap; MT:1553g/nap; LI:1431g/nap) esetén is megmarad a sorrend, ami eddig is tapasztalható volt. A magyartarka 368 g-mal többet gyarapodott naponta a hizlalás alatt, mint a hizlalás előtt.

A charolais 471g-mal nagyobb súlygyarapodást produkált a hizlalás alatt, mint a hizlalás előtt. A limousin pedig 530-g-mal nagyobb súlygyarapodási értéket ért el.

Az életnapi súlygyarapodás esetében is különbséget tapasztaltunk (CH: 1471g/nap; MT: 1350g/nap; LI: 1145g/nap) a három fajta között. A legnagyobb súlygyarapodással a charolais fajta szerepelt, ezt követi a magyartarka, majd a limousin. Viszont így is elég nagy súlygyarapodási értékeket tapasztaltunk a korai beállításnak köszönhetően. A súlygyarapodási értékeket az 1. ábrán grafikusán ábrázoltuk.

A végsúly tekintetében a magyartarka (566,87kg) és a charolais (587,64kg) fajtában nem mutatkozott jelentős különbség, szemben a limousin (498,92kg) fajtával, ami közel 100 kg-mal kisebb súlyban zárta a hizlalást. Ennek tükrében

6-9 hónapos korban beállított növendék bikák súlygyarapodási adatai



1. ábra | A hízóba állított növendékbikák adatai

megállapíthatjuk, hogy a charolais fajta jóval nagyobb hústermelési kapacitással bír, mint a másik két fajta. A hizlalás során a magyartarka közel azonos értékesítési súlyt ért el, mint a charolais, viszont hosszabb idő alatt. Fontos azonban figyelembe venni azt a tényt, hogy a magyartarka nem kifejezetten hústípusú fajta, szemben a charolais fajtával. Ennek eredményeképpen a súlygyarapodási adatai jelentősen nem maradnak el a charolais fajtától. Kiváló alkalmazkodóképessége révén a hazai tenyésztők jó súlygyarapodási értékeket érhetnek el a fajtával.

A hizlalási adatok alapján megállapítottuk, hogy a legjobb teljesítménnyel a charolais fajta zárt az adott körülmények közt. Arra következtetünk ebből, hogy a fajta képességei, genetikai háttere és Franciaország tartási, takarmányozási körülményei jobb hízóalapanyag előállítását teszik lehetővé. Ebből eredően a charolais fajtánál is nagyobb volt a beállítási súly, mint a hazai körülményekhez alkalmazkodott és kiválóan teljesítő magyartarka esetében. A jóval igényesebb és nem utolsó sorban élénkebb vérmérsékletű limousin fajta teljesített a legrosszabbul.

Fajta	MT	CH	LI	A 3 fajta egyőrt
Egyedszám	147	39	36	222
Beállítási kor (nap)	219	229	228	222
Hizlalási idő (nap)	200	172	208	196
Életnap (nap)	419	400	436	418
Beállítási súly (kg)	257,45	289,87	302,50	254,23
Felvett súly (kg)	309,42	297,77	296,42	305,27
Záró súly (kg)	566,87	587,64	498,92	559,50
Súlygyarapodás hízóba állításig (g/nap)	1185,74	1264,84	901,44	1153,53
Életempi súlygyarapodás (g/nap)	1350,65	1471,22	1145,95	1338,64
Hizlalás alatti súlygyarapodás (g/nap)	1553,07	1735,00	1431,12	1565,26

táblázat | A hízóba állított növendékbikák adatai

A hizlalás alatt felvett súly tekintetében nem volt akkora különbség, ellenben a hizlalási időben találtunk különbséget, ami valószínűleg az adott súlyban történő értékesítés, a piaci igény elvén alakult így. A charolais fajta hamarabb érte el a kívánt végsúlyt, ami a magasabb beállítási súlynak is köszönhető. A magyartarka kicsit korábban érte el a végsúlyt, mint a limousin, de valamivel később, mint a charolais. A beállítási súly viszont itt is magasabb volt, mint a limousin esetében. Mindezek alapján elmondhatjuk, hogy a vizsgált genotípusok közül adott körülmények között a charolais fajta rendelkezik a legnagyobb növekedési eréllyel, majd a magyartarka és a limousin következik.

Fontos megemlíteni azt is, hogy a hizlalás előtti tartási és takarmányozási körülmények jelentősen befolyásolják a hizlalás alatti teljesítményt is. Nem mindegy tehát, hogy az állat honnan származik. Annak ellenére, hogy az állatok jelentős kompenzációs képességgel rendelkeznek, a rosszabb tartási körülményekből származó egyedek teljesítménye gyengébb lesz. A limousin fajta esetében a súlygyarapodás összességében elmarad a másik két fajtától, annak ellenére, hogy a limousin produkálta a legnagyobb súlygyarapodási értéknövekedést a hízóba állítás előtti időszakhoz viszonyítva.





Rác Károly elnök, MTE

XVII. ALFÖLDI ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS MEZŐGAZDA NAPOK

2010. április 23-24-25-én, Szent György napján, az állattenyésztők nagy ünnepén rendezték meg a XVII. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napok kiállítását, mely az ország egyik legnagyobb szakmai seregszemléje lett. Sok hazai és külföldi, az állattenyésztéssel kapcsolatban álló cég vesz részt ezen a háromnapos rendezvényen. A tenyésztőszervezetek segítségével szinte az összes állatfaj bemutatásra kerül. Egyesületünk, a Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete is évtizedek óta résztvevője ezen kiállításnak. A bemutatott állatlétszám elég kicsi, de ebben a régióban található a legkevesebb termelésellenőrzés alatt álló, törzs-könyvezett magyarartarka egyed.

2010-ben a kiállításon öt vállalkozás, magángazdaság képviselte egyesületünket: Köröstarcsáról Vértes Gábor és családja, Hajdúböszörményből a Béke Agrárszövetkezet, Mindszentről Nagy János és családja, Derecskéről a Petőfi Mg. Kft., Hódmezővásárhelyről Huszár Gábor és családja.

A kiállítás első napján a show bírálatot Vágó Barnabás küllemi bíráló végezte. Nehéz dolga volt, hiszen a két tehén, a három vemhes üsző és a három szűz üsző egyszerre lépett a ringbe. Közöttük kellett kiosztani az I., II., illetve III. helyezést. A feladat azért is nehéz volt, mert csodálatosan szép vemhes üszőket láthattunk a felvezetés során, de egy jó formájú, szép tőgyű fiatal tehenel nehezen tudja egy vemhes üsző felvenni a versenyt.

A húshasznosítású magyarartarka bírálatát dr. Korchma Csaba végezte. Mivel két tehén borjával került bemutatásra, így más fajtákkal együtt bírálták a magyarartarkát. Az első napot a tenyésztő est zárta, ahol a résztvevő tenyésztők, kiállítók találkoznak egymással, és lehetőségük van beszélgetésre, eszmecsere.

A második nap az ünnepélyes díjkiosztóval indult. A díjazott tenyészállatok felvezetése után a tenyésztők is elfoglalták helyüket az állataik mellett, majd Fekete Balázs, a Magyar Állattenyésztők Szövetségének elnöke rövid beszédében megköszönte a kiállítók munkáját, és kezdődött a díjak átadása.

Kettőshasznosítású magyarartarka:

I. díjat a 110-es katalógusszámú 0809 Sel-lő kapta, apja: 16700 Jáki Zsonglőr Samurai, tenyésztője és tulajdonosa: Vértes Gábor, Köröstarcsa;

II. díjat a 106-os katalógusszámú 6380 Lenke kapta, apja: 15511 Teveli Takaros Hextern, tenyésztője és tulajdonosa: Béke Agrárszövetkezet, Hajdúböszörmény;

III. díjat a 104-es katalógusszámú 0209 Júlia kapta, apja: 16243 Bonyhádi Vince Stramy, tenyésztője és tulajdonosa: Vértes Gábor, Köröstarcsa.

A Génbank Semex Magyarország Kft. - amely egyedüli hivatalos forgalmazója a magyarartarka fajta termékenyítő-anyagának -, igen értékes különdíjat ajánlott fel Vértes Gábor köröstarcsai tenyésztőnek.

Az OMT Zrt. is adott különdíjat, melyet Nagy János mindsenti tagunk vehetett át.

Húshasznosítású magyarartarka:

I. díjat a 1359-es katalógusszámú 1093 Jolán kapta, apja: 1488 Kocséri Rába Hillmann, tenyésztője és tulajdonosa: Petőfi Mg. Kft., Derecske;

III. díjat a 1358-as katalógusszámú 1011 Rozi kapta, apja: 17349 Derecskei Ámító Tudós, tenyésztője és tulajdonosa: Huszár Gábor, Hódmezővásárhely.

A Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete különdíját az ivadékvizsgálatban végzett munkájáért és tenyészállatának színvonalas bemutatásáért a derecskei Petőfi Mg. Kft. kapta, valamint a kiállításon való részvételért egyesületi különdíjban részesült Huszár Gábor Hódmezővásárhelyről.

A díjkiosztó ünnepségen került átadásra a Magyar Szarvasmarha-tenyésztők Szövetsége Csukás Zoltán-díja, melyet ebben az évben egyesületünk támogatásával dr. Zsilinszky László kapott a szarvasmarha-tenyésztésben végzett több évtizedes munkája elismeréseként. A díjat Baranyai Sándor, a szövetség elnöke adta át.

Az egyesület standján folyamatos volt a látogatók sora már az első napon is, de szombaton különösen. Ez a "forgalom" csak vasárnap délután csökkent. A kiállításon jelen lévő tagjaink - Petőfi Mg. Kft., Derecske, Béke Agrárszövetkezet, Hajdúböszörmény - mindennap finom ételekkel várták az Egyesület dolgozóit és arra járó tagjainkat. Vasárnap fajtabemutatóra került sor, az ebédet - természetesen marhapörköltet - Tonkó Tibor és Nagy János tagjaink készítették el.

Ebben az évben is jól szervezett, igazán szakmai kiállítás volt Hódmezővásárhelyen.



Regionális közgyűlések 2010. március 2-12.



fotó: Dr. Húth Balázs, Vágó Barnabás

Regionális közgyűlések 2010. március 2-12.

